

آثار نماز در امور دنیوی و اخروی

فرزانه خمر^۱

چکیده

این مقاله با هدف شناسایی آثار نماز در امور دنیوی و اخروی انجام و در آن تلاش گردیده تا به این سوال پاسخ داده شود که آثار نماز در امور دنیوی و اخروی چگونه می باشد؟ تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و روش به کار رفته در این مقاله اسنادی یا کتابخانه ایی بوده است. داده ها متناسب با اهداف و سوالات تحقیق با استفاده از ابزار فیش جمع آوری و در تحلیل داده ها از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. از مهمترین نتایج این مقاله می توان به این اشاره کرد که نماز به عنوان رکن دوم اسلام و عمود دین، یکی از مهم ترین عبادات الهی محسوب می شود که آثار عمیق و گسترده ای بر زندگی دنیوی و اخروی انسان برجای می گذارد. نماز نه تنها یک عبادت محض بلکه نظامی جامع برای تربیت روح و جسم انسان است که موجب تقویت ارتباط با خداوند و ایجاد آرامش درونی می شود. این عبادت در بعد دنیوی موجب تقویت سلامت روانی و جسمی، افزایش انضباط و نظم در زندگی، بهبود روابط اجتماعی و ایجاد حس مسئولیت پذیری می شود. همچنین در بعد اخروی، نماز موجب تطهیر روح، تقرب به خداوند، آمادگی برای آخرت و کسب رضایت الهی است.

کلید واژه ها: نماز، آثار دنیوی، آثار اخروی، عبادت، تقرب الهی، سلامت روحی

^۱ طلبه سطح دو، مدرسه علمیه فاطمه الزهرا بندر ترکمن

۱. تعریف موضوع و بیان مسئله

در دین اسلام، عبادات نقش بسیار مهم و اساسی در تربیت انسان و ارتباط او با خداوند دارد. و هر یک موجب رشد روحی و معنوی انسان و اصلاح جامعه می‌گردد. از میان عبادات مختلف، نماز جایگاه ویژه‌ای دارد به طوری که به عنوان ستون دین و مهم‌ترین وسیله ارتباط مستقیم با خداوند معرفی شده است. نماز دارای انواعیست که از جمله نمازهای واجب و نمازهای مستحب میتوان اشاره کرد. منظور از نماز در این مطالعه مجموعه ایی از ذکر ها و حرکات خاصی است که با نیت قرب به خداوند متعال انجام می شود. مطالعات انجام شده در زمینه نماز از تنوع نسبتاً زیادی برخوردار است که به اختصار به آنها اشاره می گردد. نعیم ابادی (۱۳۹۰) به روش های اقامه نماز و موانع نماز و خلیلی (۱۳۷۹) نقش نماز به شخصیت جوانان و اکبری (۱۳۷۷) به اهمیت تفسیر نماز پرداخته اند. مطالعات انجام شده عمدتاً متمرکز بر موضوعاتی نظیر اقامه نماز و موانع آن، نقش نماز بر شخصیت جوانان، اهمیت نماز و تفسیر آن است و کمتر به بحث پیرامون آثار دنیوی و اخروی نماز پرداخته شده است.

با عنایت به موارد فوق در این مقاله تلاش می گردد تا به این سوال پاسخ داده شود که آثار دنیوی و اخروی نماز چگونه می باشد؟

تقسیم کرد که هر کدام شامل ابعاد متنوعی از زندگی انسان می‌باشند. آثار دنیوی نماز شامل تأثیرات روانی، جسمی، اجتماعی و اخلاقی است که در همین دنیا قابل مشاهده و لمس می‌باشد، در حالی که آثار اخروی مربوط به عواقب این عبادت در آخرت و زندگی پس از مرگ است. بر این اساس سوال اصلی پژوهش این است که چگونه نماز می‌تواند بر جنبه‌های مختلف زندگی دنیوی و اخروی انسان تأثیر بگذارد و مکانیسم‌های این تأثیرگذاری چگونه عمل می‌کنند؟

۲. اهمیت و ضرورت

بررسی های اولیه و مشاهدات محقق نشان از آن دارد که نماز باعث یادآوری خداوند به انسان و آرامش قلب ها می شود؛ در دنیای پرمشغله امروزی نقش نسخه شفا بخشی را ایفا می کند که انسان را از غفلت نسبت به یاد خدا محافظت می کند و به استحکام روابط معنوی و دینی کمک می کند و شادابی و نشاط روح را حفظ و تقویت می کند و موجب تزکیه نفس و افزایش تقوا و پرهیزکاری است. نماز عنصری کلیدی برای ورود به بهشت و دوری از عذاب است و نتیجه ای مانند شفاعت، دریافت اجر الهی، دفع وحشت های قهر دارد. و باعث نورانیت چهره انسان، افزایش رحمت خداوند و نجات از عذاب قیامت می شود. اگر نماز نباشد هم در سطح فردی و هم در سطح اجتماعی اتفاقات ناخوشایندی رخ می دهد و آسیب های جدی به زندگی انسان وارد می شود در واقع نماز صرفا یک سری حرکات و اذکار نیست بلکه یک سیستم جامع است که نبود آن خلاء بزرگی ایجاد میکند. درمجموع نبود نماز باعث می شود که فرد و جامعه از سعادت و کمال دور شوند و در ورطه تباهی و نابودی قرار گیرند. نماز یک نیاز اساسی برای انسان است و ترک آن عواقب بسیار وخیمی به دنبال دارد.

۳. اهداف

هدف اصلی : شناسایی آثار دنیوی و اخروی نماز

اهداف فرعی:

۱. مشخص نمودن آثار و فواید نماز در زندگی دنیوی نمازگزار
۲. مشخص نمودن آثار و فواید نماز در زندگی اخروی نمازگزار

۳. مشخص نمودن راهکار تقویت آثار نماز در دنیا و آخرت

۴. سوالات

سوال اصلی: آثار نماز در امور دنیوی و اخروی چگونه می باشد؟

سوالات فرعی:

۱. آثار و فواید نماز چگونه میتواند در زندگی دنیوی نماز گزار تاثیر بگذارد؟

۲. آثار و فواید نماز چگونه میتواند در زندگی اخروی نماز گزار تاثیر بگذارد؟

۳. چگونه آثار نماز در دنیا و آخرت تقویت شود؟

۵. روش شناسی تحقیق

تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و روش به کار رفته در این مطالعه اسنادی یا همان کتابخانه‌ای بوده است ابزار به کار رفته در جهت جمع آوری داده‌ها با فیش جمع آوری شده و در تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده شده است

۶. مفهوم شناسی

نماز: عملی عبادی است که شامل افعال و اذکار خاصی مانند قیام، رکوع، سجود، تشهد و تکبیر است و هدف آن ارتباط و راز و نیاز انسان با خداوند است. نماز یکی از فرایض دین اسلام است که مسلمانان روزانه پنج بار آن را انجام می‌دهند و حقیقت آن رابطه قلبی و عملی انسان با خداست، به طوری که در آن تمام اعضای بدن، اعتقاد و حضور قلب یافت می‌شود. معنای لغوی نماز به معنای خم شدن، تعظیم و بندگی است.

دنیا: مرحله‌ای گذرا و مادی از زندگی انسان است که باید برای جهان باقی و ابدی پس از آن آماده شود و معیار ارزش آن به نوع بهره‌برداری انسان از فرصت‌های آن وابسته است. دنیا خانه راست برای کسانی است که با راستی و صداقت نسبت به آن برخورد می‌کنند و محلی برای کسب توانگری معنوی و رحمت خداست، اما همزمان دنیا جدایی و مرگ و فانی بودنش را اعلام می‌کند تا انسان را نسبت به آخرت هشیار سازد. معنای لغوی دنیا نیز به معنای "نزدیکی" است، اشاره به نزدیکی این جهان به انسان و به نسبت آخرت دارد که جهان پس از این جهان است. **آخرت:** به معنای جهانی است که پس از مرگ انسان آغاز می‌شود و زندگی جاودانه انسان در آن جریان دارد. آخرت در برابر دنیا قرار دارد و شامل مراحل مختلفی مانند برزخ، قیامت، حساب، بهشت و جهنم است. باور به آخرت یکی از اصول اساسی دین اسلام است و انسان در آن نتیجه اعمال خیر و شر خود در دنیا را می‌بیند. بر خلاف دنیا که گذرا و موقتی است، آخرت ابدی و پایان‌ناپذیر است و مردم بر اساس اعمال خود به پاداش یا کیفر می‌رسند. این جهان دیگر، جهانی است که عدالت الهی در آن به طور کامل اجرا می‌شود و نیکوکاران به بهشت و بدکاران به جهنم می‌روند. همچنین آخرت بر اساس شایستگی هر فرد، بهره‌مندی متفاوتی دارد و زندگی معنوی و جسمانی ابدی در آن برقرار است.

بدنه تحقیق

۷. آثار دنیوی نماز

نماز به عنوان عبادت اصلی اسلام، تأثیرات عمیقی بر جنبه‌های مختلف زندگی دنیوی انسان برجای می‌گذارد. این تأثیرات در ابعاد مختلف روحی، جسمی، اجتماعی و اخلاقی قابل بررسی است

پیوستگی و استمرار

پیوستگی به معنای استمرار و مداومت بر انجام نماز است به گونه‌ای که نماز به عادت و ملکه روحی انسان بدل شود. استمرار در نماز باعث تثبیت صفات اخلاقی مثبت، تقویت رابطه بنده با خدا، و ایجاد فضیلت و توفیق معنوی می‌شود. استمرار در نماز به معنای خواندن نماز به طور منظم و بدون وقفه است، حتی اگر فقط به مقدار کم و ساده باشد. این استمرار باعث می‌شود نماز به یک عمل راسخ در نفس و روح انسان تبدیل شود که ترک آن دشوار است و به صورت عادت همیشگی در می‌آید، نماز پیوسته و مستمر، باعث می‌شود انسان در طول روز و زندگی خود با خداوند ارتباط داشته باشد و از گمراهی و غفلت دور بماند.

استمرار در نماز انسان را به کمال و سعادت نزدیک می‌کند و نماز مداوم عامل اصلی حفظ هویت توحیدی و رابطه مستمر انسان با خداوند است این پایداری در عبادت سبب آرامش روح و تقویت اخلاق نیکو می‌شود.

پس یکی از مهم‌ترین عوامل در تقویت آثار نماز، انجام مستمر و پیوسته آن است. کسی که سال‌ها بدون وقفه نماز می‌خواند، تأثیرات تراکمی بیشتری را تجربه می‌کند. همچنین رعایت اوقات نماز و انجام آن در اول وقت، آثار بیشتری در پی دارد. تأخیر در نماز موجب کاهش برکات آن می‌شود (مجلسی، ۱۴۰۱، ج ۸۳، ص ۱۲۱).

۱۰. نتیجه گیری

این مطالعه با هدف شناسایی آثار دنیوی و اخروی نماز انجام گرفت و در آن تلاش گردید تا به این سوال پاسخ داده شود که آثار نماز در امور دنیوی و اخروی چگونه می باشد؟ تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و روش به کار رفته در این مقاله اسنادی بود. داده ها با استفاده از ابزار فیش جمع آوری و در تحلیل آنها از روش تحلیل محتوا استفاده گردیده است. از مهمترین نتایج این مطالعه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

در پاسخ به سوال آثار و فواید نماز چگونه میتواند در زندگی دنیوی نماز گزار تاثیر بگذارد؟ آثار دنیوی نماز مورد نقد و بررسی قرار گرفت. نماز زندگی فردی و جمعی نماز گزار را بهبود می بخشد و موجب افزایش آرامش، پاکی روحی، سلامت جسمی و ارتباط مستمر با خالق می شود. استرس و اضطراب های روزمره را کاهش می دهد و زمینه ای مناسب برای رشد شخصیت فراهم می آورد. حرکات و وضعیت های مختلف نماز نیز تأثیرات مثبتی بر سلامت جسمی دارد و موجب تقویت عضلات، بهبود گردش خون و حفظ تعادل بدن می شود.

از جنبه اجتماعی، نماز به ویژه نماز جماعت، نقش مهمی در تقویت پیوندهای اجتماعی و ایجاد همبستگی در جامعه ایفا می کند. این عبادت موجب شکوفایی فضائل اخلاقی مانند تواضع، صبر، شکیبایی، و شکرگزاری می شود و انسان را از رذائل اخلاقی دور نگه می دارد.

در پاسخ به سوال آثار و فواید نماز چگونه میتواند در زندگی اخروی نماز گزار تاثیر بگذارد؟ نقش نماز در آخرت مورد نقد و بررسی قرار گرفت. تاثیر نماز بر آخرت تاکید بر آمرزش گناهان، تطهیر روح، افزایش درجات بهشت و نجات از عذاب الهی می شود. علاوه بر این حفظ و آرامش روحی در قبر و برزخ تا شفاعت، مقبولیت دیگر اعمال و ورود به بهشت، زمینه ساز رسیدن به کمال اخروی و سعادت ابدی است.

در پاسخ به سوال چگونه آثار نماز در دنیا و آخرت تقویت شود؟ تقویت آثار نماز و راهکار آن مورد نقد و بررسی قرار گرفت. رعایت آداب ظاهری و باطنی آن ضروری است. حضور قلب، تدبیر در

کلمات، انجام نوافل و مستحبات، و حفظ استمرار در انجام این عبادت از عوامل مؤثر در افزایش برکات نماز محسوب می‌شود.

با عنایت به موارد فوق در پاسخ به سوال آثار نماز در امور دنیوی و اخروی چگونه می‌باشد؟ می‌توان گفت نماز به عنوان محور اصلی عبادت در اسلام، راهی مطمئن برای رسیدن به سعادت دنیا و آخرت است. کسانی که این عبادت را با کیفیت و استمرار انجام می‌دهند، نه تنها در زندگی دنیوی آرامش و موفقیت کسب می‌کنند بلکه در آخرت نیز مشمول رحمت و مغفرت الهی خواهند شد. بنابراین توجه به اقامه نماز و رعایت آداب آن، یکی از ضروری‌ترین اولویت‌های هر مسلمان محسوب می‌شود.

۱۱. توصیه‌ها

با توجه به آثار دنیوی و اخروی نماز توصیه می‌گردد برای بهره‌مندی کامل از آثار نماز، بهتر است علاوه بر اقامه نماز، به آموزش معارف نماز، تقویت حضور قلب و رعایت آداب نماز اهتمام ورزیده شود. این کار باعث می‌شود که نماز نه تنها عبادتی ظاهری بلکه عامل تحول در زندگی دنیوی و اخروی انسان گردد.

۱۲. منابع

*قرآن کریم

- (۱) بهجت، محمد تقی. (۱۳۹۸). جامع السعادات. ج ۲. تهران: انتشارات فراهانی.
- (۲) جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۹۹). تفسیر تسنیم. ج ۵. قم: نشر اسرا.
- (۳) حسینی تهرانی، محمد حسین. (۱۳۹۷). روح مجرد در مسیر معراج. ج ۴. مشهد: نشر علامه طباطبائی.
- (۴) سبجانی، جعفر. (۱۳۹۷). منشور جاوید. ج ۳. قم: موسسه امام صادق (ع).
- (۵) شریف رضی، محمد. (۱۴۰۰). نهج البلاغه. قم: دار الهجره.
- (۶) صدوق، محمد بن علی. (۱۳۹۷). من لا یحضره الفقیه. ج ۱. قم: جامعه مدرسین.
- (۷) طبرسی، فضل بن حسن. (۱۳۹۸). مجمع البیان فی تفسیر القرآن. ج ۸. تهران: ناصر خسرو.
- (۸) فخر رازی، محمد. (۱۳۹۹). مفاتیح الغیب. ج ۳. بیروت: دار احیاء التراث العربی.
- (۹) فیض کاشانی، محسن. (۱۳۹۹). المحجۀ البیضاء فی تهذیب الاحیاء. ج ۳. قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه.
- (۱۰) غزالی، محمد. (۱۳۹۸). احیاء علوم الدین. ج ۱. بیروت: دار المعرفه.
- (۱۱) کلینی، محمد بن یعقوب. (۱۳۹۹). الکافی. ج ۳. تهران: دار الکتب الاسلامیه.
- (۱۲) مجلسی، محمد باقر. (۱۴۰۱). بحار الانوار. ج ۸۲. بیروت: مؤسسه الوفاء.
- (۱۳) مجلسی، محمد باقر. (۱۴۰۱). بحار الانوار. ج ۸۳. بیروت: مؤسسه الوفاء.
- (۱۴) مطهری، مرتضی. (۱۳۹۶). مجموعه آثار. ج ۲. تهران: انتشارات صدرا.
- (۱۵) مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۹۸). تفسیر نمونه. ج ۴. تهران: دار الکتب الاسلامیه. آثار نماز در امور دنیوی و اخروی). آموزش سواد رسانه‌ای. اصفهان: خورشید.

www.namaz.ir (۱۶)

